

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

XI. Expenditur excommunicatio 10. aduersus offendentes, Romipetas &
peregrinos accedentes ad Urbem, vel in ea morantes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

offendit, cum non offendat ad Sedem Apostolicam formaliter accedentes; neque etiam quatenus offendit dominum in eorum offensione; quia hæc offensus est solum secundum quid, & denominatur; neque ex illa dici proprie potest dominus interfectus, mutilatus, spoliatus, aut captus, quæ sunt actiones in prædicta Bulla expressæ, & sub censura prohibita.

- 10 Hæc censura extenditur ad mandantes, si eorum mandato offendatur accedens, vel commorans in Romana curia; quia Textus excommunicationem inducit aduersus eos qui suâ, vel aliorum operâ interficiunt, mutilant, spoliant, &c. Mandans verò mandatarij operâ vitur, cum mandatarius nomine mandantis operetur. Sicuti tradit Hugolinus in præfenti, §. 1. num. 1. versum *excommunicatio*. Duard. lib. 2. can. 9. q. 4. Suar. disp. 2. 2. sect. 2. num. 66. Bonac. disputat. 1. de censur. bulla. q. 10. punct. 2. à num. 2. Sed nullatenus extenditur ad consules, ratum habentes, seu non impediens, vel alio modo auxilium præstantes, quia in omnes non dicuntur suâ operâ interficere, mutilare, spoliare, ut de se constat, cum has actiones physicè non præstent. Neque etiam dici possunt opera executorum eas actiones præstare, cum executores nomine consulentium, ratum habentium, non impediendum, seu alio modo auxilium non operentur. Vti bene aduertit. Suar. disp. 2. 1. de censur. sect. 2. num. 66. Filliucius tract. 16. cap. 7. quæst. 5. num. 163. Alterius disputat. 10. cap. 3. vers. *sed videndus*. Duardus lib. 2. canon. 9. q. 8. & q. 8. num. 12. Bonac. disp. 1. de censur. q. 10. p. 2. à num. 5.

11 Sed an extendatur hæc censura ad eos qui vexarent infideles ad Sedem Apostolicam accedentes? Dissertunt Doctores. Nam Couarru. 2. variat. cap. 20. num. 1. Facinac. de carcerib. & carcer. quæst. 8. num. 68. Duardus lib. 2. de censur. bulla. can. 9. quæst. 2. Petrus Gambarupta de immunit. Ecclesiar. lib. 4. cap. 7. & 8. negant. Tum quia ipsi infideles si Catholicos vexarent non inciderent in excommunicationem. Ergo neque Catholicos ob eorum vexationem incidere debent. Tum quia non est æquum Ecclesiam suis legibus, & pœnis protegere, qui vel ipsam oppugnant, vel saltem reculant eius obedientiæ se submittere. Ob quam causam diximus Pyratas bona infidelium rapientes ab excommunicatione lata aduersus Pyratas excusari.

Nihilominus contrarium verius censuit Syluest. verbo *Excommunicatio* q. 2. Alfonf. Viuald. in præfenti casu 9. num. 5. in noua edit. Hugolin. hic verbo *spoliant*. num. 4. Alterius disp. 10. cap. 2. dub. 3. Filliucius tract. 16. cap. 4. num. 20. Bonacina disp. 1. de censur. bulla. q. 10. punct. 2. num. 12. Quippe hæc excommunicatio non tam est lata in fauorem venientium ad Sedem Apostolicam, quam in ipsius Sedis Apostolicæ fauorem, & auctoritatem, quæ sine dubio crescit quo plures illic consuunt negotia expeditur. Ideoque mirum non est, si æquè fideles, ac infideles suis legibus, & pœnis protegat, cum eorum protectio in ipsius Sedis fauorem cedat.

PUNCTVM XI.

Expenditur excommunicatio decima aduersus offendentes Romipetas, & peregrinos accedentes ad Urbem, vel in ea morantes, aut ab ea recedentes.

- 1 Refertur Textus.
- 2 Finis huius excommunicationis quis dicatur?
- 3 Quæ sint personæ sub hac censura comprehensæ?
- 4 Quæ actiones prohibita?
- 5 Aduersus quas personas prædicta actiones præstari debeant, ut censura locus sit?
- 6 Duplicem excommunicationem incurrit peregrinum interficiens, seu vulnerans, tamen si contrarium censent Bonacina.
- 7 Peregrinatio debet esse ad Urbem, siue in ea Pontifex existat, siue non.
- 8 Quinobono itinere ad Urbem, & domum reuersus est occasione aliquid accipiendi protinere, protectione huius canonis gaudet.
- 9 Qualiter morantes in Vrbe hac excommunicatione protegentur?
- 10 Extenditur hac excommunicatio ad dantes auxilium, consilium, vel fauorem.

DECIMO EXCOMMUNICAT, & ANATHEMATIZAT Pontifex omnes interficientes, vulnerantes, mutilantes, detinentes, capientes, seu depradantes Romipetas, seu peregrinos ad Urbem causâ deuotionis, seu peregrinationis accedentes, & in ea morantes, vel ab ipsa recedentes, & in his dantes auxilium, consilium, vel fauorem. Per eadem excommunicatio habetur in cap. Romipetas. & cap. illi. 24. q. 1. & aliis in tribus 87. dist.

Finis ob quem hæc excommunicatio fertur est promotio cultus, & reuerentiæ factorum locorum Urbis, qui cultus sine dubio promouetur, si illic accedentes, commorantes, & recedentes hac excommunicatione protegentur, ne illis iniuria introgetur. Vnde lædens prædictos præter iniuriam sacrilegium committit. Vti docet ex communi sententia Caiet. verbo *Excommunicatio*. cap. 18. Sayrus lib. 3. cap. 1. q. num. 2. Filliucius tract. 16. cap. 4. quæst. 7. num. 119. Bonac. disp. 1. de censur. bulla. quæst. 11. p. 1. num. 1.

Personæ verò in quas hæc excommunicatio fertur sunt omnes, & singuli fideles cuiuscunque conditionis, & dignitatis existant qui Romipetas & peregrinos vexauerint. Dicitur namque omnes neminem excludit. Leg. Textoribus, & leg. iustitiam. ff. de legat. Excipe Regem, & Imperatorem, qui ex recepta consuetudine censentur excepti, dum non exprimentur.

Actiones ob quas fertur sunt interfectio, mutilatio, vulneratio, detentio, captio, seu deprædatio Romipetarum, seu peregrinorum. Non enim ob quamlibet læsionem, neque ob quodlibet furum, & iniustitiam hæc censura incurritur. Percutere namque potes, & ferire grauitur peregrinum, quin hanc censuram incurras; quia non omnis percussio est interfectio, mutilatio, seu vulneratio. Nam ad interfecionem necessarium est vitæ priuatiæ, ad mutilationem scissio alicuius membri principalis, id est habentis officium ab aliis partibus distinctum, vti oculus, pes, manus, &c. ad vulnerationem apertio alicuius partis corporis, ex qua sanguis copiosus effluit, iuxta legem *si feruus*. §. inquit lex. ff. ad lege Aquil. Ad captiorem, seu detentionem personam comprehendit, & detentio, vti tradit Glossa in extranea. c. i. ca. verbo *capere de Priuilegiis*. Et constat ex capite ad Apostolica, de re iudicata. Cap. *rot fama*, de sententia excommunicat. & capite cum Episcopus de officio ordin. libro 6. Tandem ad deprædationem violentia bonorum ablatio necessaria est. claudenda enim in surreptio deprædatio nuncupari non debet. argum. leg. *hostes* ff. de Verborum significat. & leg. *hostes* ff. de captiuis. & *postliminio reuersis*.

Prædictæ actiones, vel aliqua illarum committi debet aduersus Romipetas, vel peregrinos Urbis causâ deuotionis, seu peregrinationis. Censetur autem Romipeta qui alibi habitans Romam petit, esto Romæ domicilium habeat. Satis enim est alibi habere habitationem, vt Romipeta, & peregrinus communi modo loquendi censeri debeat, secus verò si in Vrbe communitur habitaret. Vti tradit Caiet. verbo *Excommunicatio*. capite 13. Sayrus lib. 3. capite 14. numero 6. Filliucius tract. 16. cap. 4. quæst. 8. numero 120. Duard. in expost. bulla. lib. 2. can. 10. quæst. 4. Alterius disp. 31. cap. 2. post initium. Bonac. 1. 3. de censur. disp. 1. q. 11. part. 3. num. 2. Accedit autem causâ deuotionis, si ob aliquam actam virtutis exercendam accedat, quam intentionem si signis externis manifestet habitu, vestitu, modoque procedendi peregrinationis causâ pergere iudicabitur, vt notat Caietan. Sayrus, & Filliucius supra. Bonacina numero 10. Neque huic intentioni, & peregrinationi obest, quòd peregrinatio suscipiatur ob alia negotia tractanda mias, vel æquè principaliter, quia ea intentio non impedit, quin causâ deuotionis principaliter peregrinatio fiat, cum actio duplicem finem æquè præcipuum habere possit. Secus esset si deuotio solum accesserit, & indirectè susciperetur, & primariò negotiorum expeditio, quia eo casu dici nequit peregrinus causâ deuotionis ad Urbem accedere; cum actio ex fine præcipuè intento denominationem accipiat, argum. cap. cum voluntate, de sententia excommunicat. & leg. qui iniuria, in princ. ff. de Partu.

Hinc dubitant Doctores, An duplicem excommunicationem incurras prædictum peregrinum interficiens, seu vulnerans, alteram impositam ob vexationem illorum, qui ad Romanam curiam accedunt, alteram ob vexationem illorum qui causâ deuotionis ad Urbem peregrinantur? Negat Bonac. 3. de censur. in particul. disp. 1. q. 11. punct. 16. cā motus ratione; quia prohibitum vtroque canone idem est, & sub eodem sine securitatis, ob quam Pontifex consistere, & prospicere intendit accedentibus ad Romanam curiam causâ negotiorum, & deuotionis, ob idque in vtroque casu sacrilegium committunt vexantes eos, qui ad Romanam curiam causâ deuotionis, & negotiorum accedunt. Sed rediit Viuald. in expost. bulla. cæna. numero 8. & Duard. libro 2. can. 10. quæst. 9. numero 1. & 2. contrarium censent, quia est in vtroque casu idem sit prohibitum quoad materiale obiectum, quoad formale tamen diuersum est. Quippe vexatio accedentium ad Romanam curiam causâ negotiorum prohibetur, vt Romana curia, & Pontificum tribunalium autoritate, tum negotiorum copiâ abundet, pluribus illic causâ negotiorum concurrentibus. At vexatio peregrinorum causâ deuotionis prohibetur in augmentum cultus, honoris, & reuerentiæ factorum locorum Urbis. Qui fines sunt omnino distincti, & consequenter distinctum sacrilegium constitunt. Ideò namque vulneratio peregrini, si Clericus sit, duplex sacrilegium, duplicemque excommunicationem inducit, alteram huius Canonis aduersus vulnerantes peregrinos.

grinos, alteram Canonis si quis suadente Diabolo. 14. q. 3. aduersus eos qui Clericos percutiunt, quia fines ob quos vulneratio prohibetur distincti sunt, nempe honor Clericalis Ordinis, & honor sacrorum locorum. Et idem est de vulneratione facta alicuius Clerici in Ecclesia, quæ duplex sacrilegium constituit, alterum aduersus Ordinem Clericalem, alterum aduersus Ecclesiam, & honorem ipsi debitum.

7 Rursus peregrinatio debet esse ad urbem, id est ad Romanam ciuitatem, siue in ea Pontifex, siue eius curia existat, siue non: quia hæc excommunicatio non in honorem Pontificis, eiusve curiam, sed in cultum sacrorum locorum Urbis fertur. Quinimo iuxta satis probabilem sententiam, docet Bonacina disputat. 1. q. 11. punct. 3. num. 7. offendens peregrinum qui ad Ecclesias suburbias tantum peregrinaretur, vti est Ecclesia & Laurentii. S. Sebastiani hac censurâ non comprehenderetur; quia non vexat peregrinum ad Urbem accedentem. Nominè enim Urbis maxime in lege pœnali loca extra mœnia comprehendi non debent. cap. Rodulphus, de Rescriptis. & ibi Panor. in. num. 4. Felin. n. 1. Neque obest quod interdictâ Ciuitate suburbia, & loca conuicua interdicuntur, quia id est iure dispositum. Cap. si ciuitas de sententia excommunicat. in 6. ne lex interdicti frustranea redderetur. At in presenti non est iure dispositum suburbia nomine Urbis comprehendi. Neque ex eo quod non comprehendantur, redditur lex prohibens vulnerationem illorum qui ad Urbem accedunt, inuicilis.

8 Sed an qui inchoato itinere ad Urbem domum reuertitur, vel aliquid faciat vel accipiat pertinens ad dictam peregrinationem gaudeat protectione huius canonis? Dissentiunt Doctores. Bonac. disputat. 1. q. 11. punct. 3. num. 26. negat, quia verba legis huic non videntur continere, cum non accedat ad Urbem, sed ad propriam domum, neque recedit ab Urbe, cum ad illam nondum peruenit. Sed probabilis est oppositum, vt tradit Hugolin. in presenti cap. 10. §. 1. Duardus lib. 2. canon. 10. q. 2. §. 12. quia ille rediit ad domum est formalis accessus ad Urbem, cum sit pro re necessaria ad prædictum accessum. Neque confendum est ob prædictum rediit iter ad Romanam curiam moraliter discontinuatur. Si enim, vt ipsemet Bonac. punct. 3. numero 24. concedit, non interruptur accessus, vel recessus ab Urbe ex eo quod ad amicum diuertat, vel aliam ob causam in itinere detineatur; eadem ratione non debet censi interrupta peregrinatio ex reditu ad domum necessario, & quasi per transiendam.

9 Non solum accedentes ad Urbem causâ deuotionis, & peregrinationis hæc excommunicatione protegentur, sed etiam in Urbe morantes, & ab ea recedentes, vti ex tenore excommunicationis constat. Debent autem morari in Urbe tanquam aduenæ, & peregrini, aliâs hoc protectionis priuilegio non fruuntur, si mutatâ voluntate peregrinationis incolæ, & habitatores Urbis facti sint, quia desinunt esse Romipetæ, seu peregrini, tamen opera peregrinorum exerceant. Vti tradit Caietan. verbo Excommunicatio cap. 13. Duardus in presenti can. 10. §. 11. Vinald. casus 10. num. 10. Alterius lib. 5. disput. 1. capite 5. q. 3. Banac. tit. 3. de censur. disputat. 1. q. 11. punct. 3. numero 2. Et 22. Eadem ratione recedentes ab Urbe vt prædictâ excommunicatione protegantur, debent recedere opere deuotionis præstito, ratione cuius peregrinationem susceperunt saltem quantum est ex se: nam ex prædicti operis executione censentur in reditu peregrini esse, qui nullatenus iudicandi forent, si sua culpa opera deuotionis, ob quæ peregrinationem susceperunt omiserent. Nam eo ipso peregrini deuotionis non essent. Vt bene notauit Hugolinus in presenti, verbo vel ab ipsa recedentes. Duardus canon. 10. q. 11. §. 13. Alterius disput. 1. cap. 5. q. 2. Bonacina disput. 1. q. 11. punct. 3. num. 24.

10 Tandem hæc excommunicatio extenditur ad dantes auxilium, consilium, vel fauorem vexantibus Romipetæ. Debet autem vexatio subsequi, vt auxilium, consilium, vel fauor excommunicationem inducat, siquidem ob vitandam vexationem prohibentur. Quare vexatione cessante cessat excommunicatio ob auxilium, consilium, vel fauorem inducta. Vti rectè tradit Hugolin. in presenti cap. 10. vers. in his dantes, numero 1. §. 2. Fillucius tract. 16. cap. 5. q. 10. num. 126. Alterius disput. 1. cap. 5. sub finem. Bonac. disput. 1. q. 11. punct. 3. num. 15. Tamen contrarium sentiat Duard. lib. 2. canon. 10. q. 11. punct. 3. num. 2.

PUNCTVM XII.

Vndecima excommunicatio lata aduersus offendentes Cardinales, & alios Prælatos declaratur.

- 1 Refertur Textus.
 - 2 Hæc excommunicatio aliis in iuribus lata est.
 - 3 Fines huius excommunicationis quis sit?
- Feud. de Castro. Sum. Mor. Part. VI.

- 4 Actiones ob quas fertur excommunicatio.
- 5 Declarantur personæ, quæ his actionibus offendi debent.

Vndecim excommunicat Pontifex omnes interficientes, mutilantes, vulnerantes, percutientes, capientes, carcerantes, detinens, sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ac Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Sedis Apostolicæ Legatos, vel Nuntios; aut eos à suis diœcesibus, territoriis, terris, seu dominiis eicientes; necnon ea mandantes, vel rata habentes, seu præstantes in eis consilium, auxilium, vel fauorem.

Hæc excommunicatio extensa est in Extrauag. super gentes, Ioann. XXII. inter communes, vt comprehendat non solum eicientes Legatos, & Nuntios à suis diœcesibus, sed impediens eorum officium exercere, quæ tamen excommunicatio nec referuata est, neque extenditur ad mandantes, & consulentes. At in Clement. si quis suadente, de Pœnis, & cap. felix, eodem tit. in 6. fertur excommunicatio cum refectione non solum aduersus eos, qui in Bulla continentur, sed etiam aduersus receptatores, & defensores eorum, qui prædictum delictum perpetraverint, postquam iam delictum completum est. Hæc tamen receptio, & defensio debet esse delinquentium quæ tales sunt, id est quæ prædictum delictum commiserunt, quia verba legis pœnalis formaliter, & proprie sumenda sunt. Pius verò V. in Bulla quæ incipit In felix sacri, edita anno 1564. 14. kalend. Ianuarij, prædictam excommunicationem, & pœnas contentas in dicto capite felix extendit ad eos qui conspirationem in Cardinalem seunt & non reuelant, modo antequam patrata sit aliâ viâ mitiore scilicet correctione fraternâ impedire non possint. Si verò conspiratio fuerit consummata, & delictum publicum sit, delinquentque infamia laboret, eiusque delictum probari facile possit obligabitur sciens reuelare, secus si aliqua ex prædictis conditionibus deficiat. Addit verò Fillucius tract. 14. cap. 6. q. 11. numero 97. cui Bonacina disput. 1. de censur. q. 12. punct. 3. in fine consentit, hanc constitutionem vsu, & consuetudine receptam non esse ob præcepti difficultatem.

Fines ob quem hæc excommunicatio fertur est defensio dignitatis Cardinalitæ, & Episcopalis, Legati, & Nuntij Apostolici; eaque de causa aduersus hanc constitutionem delinquens præter iniustitiam graue sacrilegium committit. Vt potè offendens Ecclesiam in suis membris principalibus. Vt bene notauit Caietan. verbo Excommunicatio, capite 11. §. 12. Sayrus libro 3. thesauri, capite 15. numero 2. Bonacina disput. 1. de censur. q. 12. punct. 1. numero 1. Quinimo satis probabile est offendere personas hoc canone comprehensas duplex sacrilegium committere, duplicique excommunicatione innodari. Tum quia offendit Clericum. Tum quia offendit in dignitate constitutum. Etenim Textus in cap. si quis suadente diabolo 17. q. 4. prohibet sub excommunicatione omnem violentam manuum impositionem in Clericos quatenus tales sunt, id est ob reuerentiam Ordinis Clericalis. At Bulla non Clericalem Ordinem spectat, sed dignitatem Ecclesiasticam.

Actiones verò ob quas hæc excommunicatio statuitur, sunt interficere, mutilare, vulnerare, percutere, capere, carcerare, detinere, vel hostiliter insequi Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales, ac Patriarchas, Archiepiscopos, Episcopos, Sedis Apostolicæ Legatos, vel Nuntios, aut eos à suis diœcesibus, territoriis, terris, seu dominiis eicere, necnon mandantes, vel rata habentes, seu præstantes in eis auxilium, consilium, vel fauorem. Quælibet enim ex his iniurijs actionibus (vt sæpè in superioribus notauimus) excommunicationem prædictam inducit. Plures ex se notæ sunt, & §. præcedenti explicatæ: ibi enim diximus quid requisitum sit ad interfecionem, mutilationem, & vulnerationem, captionem, carcerationem, detentionem, solum superest explicare percussionem, insecutionem hostilem, & eiectionem. Percussio namque est læsio cum dolore, siue fiat virga, siue ligno, siue pugno. Argum. leg. Cornelia ff. de iniurijs. Insecutio verò hostilis est insecutio ad læsionem, seu captionem, quia ad huiusmodi finem hostes inlequimur. Denique eiectio est expulsio dictorum Prælatorum à suis diœcesibus, territoriis, terris & dominijs. Quocirca si expelleret Prælatum ex vno loco diœcesis in alium, non videtur hanc censuram incurrisse, quia non eicitur ex diœcesi. Requiritur ergo, vt ex loco in quo Prælatum iurisdictionem spiritualem, vel temporalem habet eiciatur in locum sibi non subiectum; aliâs non erit eiectio absoluta ex loco dominij, sed mutatio violenta. An verò sub hac censura comprehendaris si eiciatur Prælatum ex loco originis, vel domicilij, tamen ibi nullam iurisdictionem habeat; Affirmat Alterius lib. 5. disputatio 12. capite 4. vers. seu dominij. Bonac. disputat. 1. de censur. q. 12. punct. 1. numero 17. quia in communi hominum æstimatione terra originis vniuersiusque sua dicitur, ceditque in gratiam dignitatis, ne ab hac terra Prælatum eiciatur. Sed rectius contrarium Nauarr. capite 7. n. 67. Hugolin. in presenti